

Nr 714

Av herr **Ullsten m. fl.**, *angående abortförebyggande verksamhet.*

Den abortförebyggande verksamheten bedrivs vid 20 abortbyråer, belägna i tolv landsting och de tre största städerna. Huvudmännen bestrider 90 % av administrationsomkostnaderna. Resten bestrids med statsanslag. Hälften av landstingskommunerna bedrev år 1963 ingen abortförebyggande verksamhet i denna form. Detta år var det totala antalet abortsökande 4 968, av vilka 3 012 sedan inlämnade abortansökan till medicinalstyrelsen. $\frac{2}{3}$ av ansökningarna bifölls av medicinalstyrelsen.

Tillgången på personal anses tillräcklig endast vid en fjärdedel av byråerna. En genomsnittlig förstärkning på ungefär 50 % betraktas som nödvändig. Följderna av personalbristen är långa väntetider. Några exempel kan belysa detta.

Den 9 november 1965 begärde en kvinna ett första samtal med abortbyrån i Göteborg. Först 4 veckor senare kunde hon få detta samtal. Hon var då i graviditetens 12:e vecka.

Den 4 november 1965 anhöll en kvinna i graviditetens 7:e vecka om ett första samtal vid Danderyds abortbyrå. Möjlighet gavs först den 22 november, dvs. 3 veckor senare. Hon informerades då om att det — förutsatt att ansökan bifölls — skulle dröja till hennes 18:e vecka innan aborten kunde äga rum.

Den 24 januari 1966 tog en kvinna kontakt med Stockholms stads mentalvårdsbyrå (den abortförebyggande verksamheten bedrivs vid mentalvårdsbyrån, vilket inte torde vara allmänt bekant) för ett första samtal. Hon fick samtalet bestämt till en vecka senare. Samtidigt fick hon reda på att det skulle dröja ytterligare 3—4 veckor innan ansökan behandlats av medicinalstyrelsen samt att väntetiden vid sjukhuset skulle vara omkring 2 veckor. Ingreppet kunde ske först i graviditetens 12:e vecka i bästa fall.

Dessa tre fall är sannolikt representativa för den situation som råder vid våra tre största abortbyråer. Läget i Stockholm är just nu, tack vare personalförstärkningar, mindre besvärligt än tidigare. Ändå är det ovanligt också i Stockholm att de legala aborterna kan utföras före 12:e veckan, den tidpunkt efter vilken man brukar anse abortingreppet medicinskt farligare och psykiskt mer påfrestande. På de flesta andra håll i landet dröjer aborten vanligen till perioden 15:e—20:e veckan.

På grund av personalsituationen är alltså en väntetid till abortbyrån på 4—5 veckor inte ovanlig, och ibland uppgår den ända till 6 veckor. Utöver detta kommer den tid behandlingen av ärendet tar i medicinalstyrelsen, 1 vecka—10 dagar. I besvärliga fall kan sedan inte sjukhuset ta emot för operationen, utan

den fördröjs 1 à 2 veckor. 8—10 veckor är alltså den tid som vanligen förflyter mellan kvinnans första kontakt med myndigheten tills aborten — om ansökan beviljats — kan utföras.

Denna väntetid kan få olyckliga konsekvenser. Den som väljer att söka legal abort får räkna med ett par månaders oviss väntan. Ingreppet blir svårare än vad det annars hade behövt bli. Många, som kanske fått legal abort, föredrar att anlita dyrare men snabbare illegala abortörer, kliniker i Polen osv.

För att väntetiden skall kunna kortas ned krävs en kraftig utbyggnad av den abortförebyggande verksamheten, i enlighet med de riktlinjer som drogs upp i motionen till förra årets riksdag från herr Gustafsson i Borås m. fl. (II: 95). Oavsett det resultat som den pågående abortutredningen kommer att nå är det angeläget att rådgivningsverksamheten byggs ut, eftersom ett stort behov kommer att föreligga av denna även i framtiden.

Dessutom bör också andra möjligheter prövas, t. ex. att med lagstiftning reglera tiden för myndigheternas handläggning av abortansökningar.

Genom statsbidragsbestämmelserna hoppas man kunna stimulera landstingen till inrättande av abortbyråer. Hittills har som nämnts ungefär hälften av landstingen ingen sådan verksamhet. De kvinnor som önskar abort i dessa landsting vänder sig i allmänhet till läkarna och kuratorerna på kvinnokliniken, vilka emellertid med hänsyn till en stor arbetsbörda inte kan ge lika god hjälp som en för ändamålet inrättad myndighet. Eftersom statsbidragsvägen inte visat sig effektiv bör den pågående abortutredningen ges i uppdrag att överväga lagstiftning om landstingens skyldighet att inrätta abortbyråer.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana tilläggsdirektiv till den pågående abortutredningen att denna får i uppdrag att undersöka möjligheterna att med lagstiftning reglera myndigheternas handläggningstid av abortansökningar och landstingens skyldighet att inrätta rådgivningsbyråer för abortförebyggande verksamhet.

Stockholm den 26 januari 1966

Ola Ullsten

Ingemar Mundebo

Cecilia Nettelbrandt